

Advies

Investering in menselijk kapitaal ter bevordering van duurzame ontwikkeling

Juli 2024

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw
Website : www.ser.aw

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Duurzame Ontwikkeling	4
2. Menselijk Kapitaal	6
3. Advies en aanbevelingen	11

Inleiding

In een wereld waarin de uitdagingen op het gebied van duurzame ontwikkeling steeds groter worden, is het essentieel om te investeren in menselijk kapitaal. Door te investeren in menselijk kapitaal kan namelijk economische groei, sociale vooruitgang en milieubescherming op een geïntegreerde en evenwichtige manier nagestreefd worden¹. Het betreft hier een holistische, langetermijnvisie op ontwikkeling. Met name op Aruba dat kleinschalig is en weinig/beperkte (natuurlijke en economische) hulpbronnen heeft, dient er, volgens de Sociaal Economische Raad (verder Raad), op een snuggere ‘smart’ wijze op zoek te gaan naar andere bronnen die meer perspectieven bieden voor een duurzamere en verzekerde toekomst van haar bevolking. Aangezien haar bevolking, volgens de Raad, één van haar meest waardevolle bronnen is, zou de regering moeten investeren in de ontwikkeling van het bevolkingspotentieel. Dit betekent het investeren in de kennis, inzicht, vaardigheden, gezondheid en motivatie van haar bevolking. Niet alleen in de intellectuele sfeer maar ook in andere sociale en creatieve sferen waardoor het mogelijk is om met een breed maatschappelijk draagvlak een redelijk goed niveau op de actuele en toekomstige (mondiale) ontwikkelingen mee te mogen dingen/concurreren.

Menselijk kapitaal vormt namelijk een cruciale factor voor het bevorderen van duurzame ontwikkeling van een land op alle vlakken. Burgers dienen in staat te zijn om hun volledige potentieel te benutten, zonder daarbij de belangen van toekomstige generaties uit het oog te verliezen en waarin gestreefd wordt naar een evenwicht tussen economische groei, sociale rechtvaardigheid en milieubescherming. Investerings in menselijk kapitaal kunnen onder andere leiden tot diversificatie van de economie en de ontwikkeling van een kenniseconomie, hetgeen essentieel is om veerkrachtig te blijven in een steeds veranderende mondiale markt. Door te investeren in menselijk kapitaal kan een veerkrachtige en zelfredzame maatschappij gecreëerd worden die in staat is om actief te zoeken naar duurzame oplossingen voor de uitdagingen waar Aruba voor staat. Investerings in onderwijs en training kunnen leiden tot een hoger niveau van vaardigheden en kennis bij de beroepsbevolking, wat tot een hogere (arbeid)productiviteit en innovatie kunnen leiden. Een goed opgeleide bevolking kan verder bij dragen aan een betere concurrentiepositie op de internationale markt en dus tot meer buitenlandse investeringen, wat gunstig kan zijn voor de economie. Daarnaast kan investeren in menselijk kapitaal zorgen voor een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Burgers met verbeterde vaardigheden kunnen beter in staat zijn om aan de eisen van de arbeidsmarkt

¹ Investing in Human Capital for Sustainable Development. OECD Publishing, 2012, Parijs.

te voldoen, wat tot lagere werkloosheid en een efficiënter functionerende economie kan leiden.

Het belang van duurzame ontwikkeling voor de huidige regering illustreert zich duidelijk dan ook in het feit dat er een minister is die met deze portefeuille belast is, namelijk de “Minister van Economie, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling”. Bovendien is door de Arubaanse regering toegezegd om voor 2030 de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen/‘Sustainable Development Goals’ (SDG’s), beleidsmatig, na te zullen streven. Deze dienen namelijk om op economisch, sociaal en milieuvlak een integrale en duurzame ontwikkeling te bevorderen.

Naar aanleiding van voornoemde heeft de Raad onderhavig adviesrapport opgesteld ten einde de regering te adviseren en te attenderen op het belang van het investeren in menselijk kapitaal (in de kracht van de mens) en dit in diens visie en beleid te integreren ter bevordering van duurzame ontwikkeling op Aruba. Het advies is als volgt opgesteld: in hoofdstuk 1 zal ingegaan worden op duurzame ontwikkeling en in hoofdstuk 2 op menselijk kapitaal. Tot slot zullen in hoofdstuk 3 het advies en de aanbevelingen van de Raad, ten aanzien van het investeren in menselijk kapitaal om duurzame ontwikkeling te bevorderen, gegeven worden.

1. Duurzame Ontwikkeling

Om duurzame ontwikkeling te kunnen bevorderen, dient er eerst aangegeven te worden wat er hieronder verstaan wordt. Duurzame ontwikkeling werd in 1987 in het Brundtland rapport “Our Common Future” van de Wereldcommissie over Milieu en Ontwikkeling omschreven als *“ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder daarbij de mogelijkheden van toekomstige generaties om ook in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen”*.² Duurzame ontwikkeling betreft een bredere/holistische benadering die economische, sociale en ecologische aspecten integreert voor een duurzame toekomst.

Duurzame ontwikkeling is belangrijk omdat het erkent dat het milieu, de economie en de samenleving onderling afhankelijk zijn en in evenwicht moeten zijn om het welzijn van iedereen op de lange termijn te garanderen. Het helpt de economische groei te bevorderen en tegelijkertijd het milieu te beschermen, de armoede terug te dringen en de levenskwaliteit van mensen over de hele wereld te verbeteren.³

Ter bevordering van duurzame ontwikkeling is door de Verenigde Naties een reeks (17) doelstellingen vastgesteld, namelijk de SDG's, die als leidraad moeten dienen voor overheden, bedrijven en burgers om gezamenlijk actie te ondernemen en te implementeren in de beleidsvorming, om zo gezamenlijk concrete stappen te kunnen nemen om de uitdagingen waar landen voor staan aan te kunnen pakken. Ook Aruba heeft, zoals eerder vermeld in de inleiding, zich gebonden om beleidsmatig te streven naar het behalen van de SDG's tegen 2030⁴. Door zich vastberaden in te zetten voor de verwezenlijking van de SDG's, toont de Arubaanse regering haar toewijding aan duurzame ontwikkeling en welzijn voor haar inwoners en draagt zij bij aan de wereldwijde inspanningen om een rechtvaardige en duurzame toekomst voor alle mensen te waarborgen.

Bij het streven naar duurzame ontwikkeling is het, volgens de Raad, echter van essentieel belang om te focussen op het creëren van een adaptief en veerkrachtige samenleving, die in staat is om de uitdagingen van de toekomst op

² Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Brundtland, 1987 - <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>.

³ <https://www.green.earth/nl/sustainable-development>.

⁴ De SDG's indicatoren dienen als hulpmiddel om de voortgang ten aanzien van de SDG's te meten en te volgen. Zie hiervoor het rapport van de SDG-indicator Working Group (SDG-IWG), getiteld 'Aruba Sustainable Development Goals Indicators 2021. A report on new baselines and time series analysis' - https://sdgaruba.com/pages/wp-content/uploads/2022/07/FINAL_SDG-IWG-INDICATORS-2021_REPORT.pdf

een zelfredzame wijze het hoofd te bieden, aangezien deze beter in staat is om zich aan te passen en deze uitdagingen op een effectieve, proactieve en zelfstandige manier aan te pakken. Door te investeren in menselijk kapitaal wordt, volgens de Raad, bijgedragen aan het vergroten van de mogelijkheden en het versterken van de capaciteiten van individuen om onder andere de SDG's (de ene meer dan de andere) te bereiken en dus om duurzame ontwikkeling te realiseren. Door te investeren in menselijk kapitaal waarbij individuen en gemeenschappen hun volledig potentieel kunnen benutten, worden deze hierdoor beter in staat gesteld om zelf oplossingen te vinden en complexe problemen van de toekomst op te lossen, zonder daarbij de belangen van toekomstige generaties uit het oog te verliezen.

Voornoemde benadrukt het belang van betrokkenheid en participatie van de samenleving als geheel bij het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Het investeren in menselijk kapitaal is hierdoor essentieel.

2. Menselijk Kapitaal

Het belang van menselijk kapitaal is de afgelopen jaren toegenomen als gevolg van verschillende factoren. De opkomst van de kenniseconomie heeft ervoor gezorgd dat de productie van goederen minder belangrijk is geworden, terwijl er steeds meer nadruk wordt gelegd op de productie en beheer van data en informatie. Daarnaast heeft globalisering geleid tot veranderingen in de manier waarop mensen werken en de aard van hun werk ('the future of work'). Ook de vergrijzing van de maatschappij speelt een rol, aangezien er gezocht wordt naar manieren om mensen langer te laten doorwerken door hun vaardigheden en kennis aan te vullen. Deze ontwikkelingen benadrukken het belang van menselijk kapitaal in een steeds veranderende economie en maatschappij.⁵ Dit is voor Aruba ook geen uitzondering.

Door de kleinschaligheid van en de beperkte (natuurlijke) hulpbronnen op Aruba is het, volgens de Raad, van groot belang om het menselijk kapitaal optimaal te benutten voor duurzame ontwikkeling. Allereerst heeft Aruba weinig natuurlijke grondstoffen en is het sterk afhankelijk van import vanwege de noodzaak tot invoer van producten en diensten, wat de kwetsbaarheid vergroot. Goed opgeleide, flexibele en creatieve arbeidskrachten zijn op Aruba van groot belang aangezien de economie van Aruba sterk leunt op dienstverlening en toerisme. Verder is het, door de beperkte diversiteit binnen het eiland, tevens cruciaal om het potentieel van iedere inwoner maximaal te ontwikkelen. Tot slot is Aruba (momenteel) afhankelijk van import en buitenlandse expertise, waardoor het hebben van voldoende gekwalificeerd personeel van eigen bodem van groot belang is⁶. Een hoogwaardig geschoold arbeidspotentieel kan namelijk innovatieve oplossingen bieden om de beperkingen van de kleine omvang en beperkte hulpbronnen te compenseren. Kortom, investeren in menselijk kapitaal stelt Aruba in staat om duurzame economische groei te realiseren en de nadelen van kleinschaligheid en gebrek aan natuurlijke hulpbronnen te overwinnen.

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) definieert menselijk kapitaal als "*kennis, vaardigheden en bekwaamheden belichaamd in individuen, die relevant zijn voor economische activiteit en die gevormd worden door onderwijs en training*". Dit is uit te breiden naar andere

⁵ OECD Insights. Menselijk kapitaal: hoe kennis het leven van de mens bepaalt, OECD 2007 - https://www.oecd-ilibrary.org/human-capital-summary-dutch_514qpl82s7hk.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fcomponent%2F9789264029095-sum-nl&mimeType=pdf.

⁶ Zie ook: Van 'Braindrain' naar 'Braingain'. SER-advies, juni 2017 - <https://www.ser.aw/pages/advies-van-braindrain-naar-braingain-juni-2017/>.

factoren die ook bijdragen aan de vorming van menselijk kapitaal, zoals investeringen in gezondheid.⁷

Investeren in menselijk kapitaal is een economisch concept, voor het eerst geformuleerd door de Amerikaanse econoom Theodore W. Schultz⁸ en andere economen die aan de ontwikkeling hiervan hebben bijgedragen, zoals Edward F. Denison⁹ en Gary S. Becker¹⁰, dat stelt dat investeringen in onderwijs, opleiding en gezondheid van mensen bijdragen aan economische groei. Door te investeren in menselijk kapitaal en dus in de eigen ontwikkeling van individuen, des te productiever en waardevoller zij worden voor de economie. Dit zal op den duur moeten leiden tot hogere economische groei en productiviteit, wat vervolgens ten goede komt aan de samenleving als geheel.

Ook de endogene groeitheorie¹¹ benadrukt het belang van investeren in onder andere menselijk kapitaal om duurzame economische groei te bereiken. De ontwikkeling van menselijk kapitaal is essentieel voor duurzame ontwikkeling, omdat het individuen in staat stelt om volledig/optimaal deel te nemen aan de economie en bij te dragen aan de bredere ontwikkeling van de samenleving.¹²

Het concept van menselijk kapitaal omvat de kennis, vaardigheden en gezondheid die individuen gedurende hun leven opbouwen. Deze elementen stellen hen in staat om hun volledige potentieel te benutten als productieve leden van de samenleving. Het investeren in mensen door middel van voeding, gezondheidszorg, hoogwaardig onderwijs, werkgelegenheid en vaardigheidstraining is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van menselijk

⁷ Marieke Rensman, Menselijk kapitaal in Cijfers, De Nederlandse Economie 2011. Het Centraal Bureau voor de Statistiek - <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2012/36/menselijk-kapitaal-in-cijfers>.

⁸ Theodore W. Schultz, 'Investment in Human Capital', American Economic Review 51 (maart 1961, blz. 1-17; E.F - <https://la.utexas.edu/users/hcleaver/330T/350kPEESchultzInvestmentHumanCapital.pdf>.

⁹ Denison, The Source of Economic Growth and the Alternatives Before Us, Supplementary Paper nr. 13, Committee for Economic Development, New York, januari 1962.

¹⁰ Gary S. Becker, Human Capital (New York, National Bureau of Economic Research, 1964) - <https://www.nber.org/books-and-chapters/human-capital-theoretical-and-empirical-analysis-special-reference-education-first-edition>.

¹¹ Romer, P. M. (1986). Increasing Returns and Long-Run Growth. Journal of Political Economy, 94(5), 1002-1037.

Lucas, R. E. (1988). On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics, 22(1), 3-42.

Aghion, P., & Howitt, P. (1992). A Model of Growth Through Creative Destruction. Econometrica, 60(2), 323-351.

¹² Het bereiken van duurzame ontwikkeling door endogene groeitheorie - <https://fastercapital.com/nl/inhoud/Het-bereiken-van-duurzame-ontwikkeling-door-endogene-groeitheorie.html#:~:text=Endogene%20groeitheorie%20is%20beschouwd%20als,de%20noodzaak%20van%20externe%20interventies>.

kapitaal.¹³ Door te investeren in menselijk kapitaal worden individuen namelijk “empowered” en dus beter in staat gesteld om actief bij te dragen aan duurzame oplossingen voor de uitdagingen waar Aruba voor staat en dus bewuster en actiever te participeren in het realiseren van duurzame ontwikkeling. Om duurzame oplossingen te ontwikkelen en toe te passen, zijn er namelijk nieuwe kennis, vaardigheden en competenties nodig. Denk hierbij bijvoorbeeld aan probleemoplossend-, kritisch- en/of creatief denken, communicatie- en/of leiderschapsvaardigheden, technische expertise, digitale geletterdheid enzovoorts.

Het investeren in menselijk kapitaal heeft verschillende voordelen voor het bevorderen van duurzame ontwikkeling, zoals:

1. Verhoogde kennis en competenties:¹⁴

Investeren in opleiding en training verbetert de kennis en vaardigheden van mensen op het gebied van duurzaamheid. Dit stelt mensen beter in staat om complexe duurzaamheidsvraagstukken te begrijpen en creatieve oplossingen te vinden.

2. Stimuleren van innovatie:¹⁵

Mensen met de juiste kennis en vaardigheden kunnen innovatieve, duurzame technologieën en bedrijfsmodellen ontwikkelen. Dit faciliteert de transitie naar een duurzame economie en samenleving.

3. Effectief beleidsvoering:¹⁶

Beleidsmakers met kennis van duurzaamheid kunnen goed onderbouwd beleid maken dat de transitie naar duurzaamheid ondersteunt en haalbaar maakt. Dit zorgt voor een kader waarin duurzame ontwikkeling kan worden gefaciliteerd.

¹³ The Human Capital Project: Frequently Asked Questions, Wereldbank, 2018 -

<https://www.worldbank.org/en/publication/human-capital/brief/the-human-capital-project-frequently-asked-questions>.

¹⁴ Benn, S., Edwards, M., & Angus-Leppan, T. (2013). Organizational learning and the sustainability community of practice: The role of boundary objects. *Organization & Environment*, 26(2), 184-202.

¹⁵ Habek, P., & Wolniak, R. (2016). Assessing the quality of corporate social responsibility reports: the case of reporting practices in selected European Union member states. *Quality & Quantity*, 50(1), 399-420.

¹⁶ World Bank. (2019). *The Changing Wealth of Nations 2018: Building a Sustainable Future*. Washington, DC: World Bank.

4. Betere besluitvorming:¹⁷

Medewerkers met begrip van duurzaamheidsprincipes kunnen weloverwogen beslissingen nemen, die bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Dit verbetert de duurzaamheidsprestaties van organisaties en gemeenschappen.

5. Bevordert gedragsverandering:¹⁸

Investerings in duurzaamheidskennis en -vaardigheden stimuleren mensen om duurzamer te leven en te werken. Dit leidt tot meer maatschappelijke betrokkenheid bij duurzame ontwikkeling.

6. Concurrentievoordeel:¹⁹

Organisaties met een hoogopgeleide, duurzaam ingestelde 'workforce' hebben een competitief voordeel. Dit stelt hen in staat om zich tijdig aan te passen, te innoveren en in te spelen op de groeiende vraag naar duurzame producten en diensten.

In het algemeen leidt dus investeren in menselijk kapitaal tot een beter begrip, grotere innovatiekracht en effectievere acties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dit is cruciaal om de transitie naar een duurzamere toekomst te realiseren. Menselijk kapitaal wordt namelijk geassocieerd met een breed scala aan gunstige effecten, zowel economische als niet-economische. Economisch gezien in termen van de welvaart van het individu en de nationale economie en niet-economisch zoals in betere gezondheid, langere levensduur en een grotere waarschijnlijkheid van betrokkenheid bij het gemeenschapsleven²⁰.

Menselijk kapitaal en duurzame ontwikkeling zijn echter nauw met elkaar verbonden, in de zin dat er sprake is van een wederzijds versterkend proces. Investerings in de ene kunnen leiden tot verbeteringen in de andere, wat op zijn beurt weer leidt tot een duurzame en welvarende samenleving. Zo vereist duurzame ontwikkeling voldoende menselijk kapitaal om innovatie, implementatie en beheer van duurzame oplossingen mogelijk te maken. Maar tegelijkertijd draagt duurzame ontwikkeling bij aan de verbetering van menselijk

¹⁷ OECD. (2019). Measuring the Digital Transformation: A Roadmap for the Future. Paris: OECD Publishing - <https://doi.org/10.1787/9789264311992-en>.

¹⁸ Benn, S., Edwards, M., & Angus-Leppan, T. (2013). Organizational learning and the sustainability community of practice: The role of boundary objects. *Organization & Environment*, 26(2), 184-202.

¹⁹ Habek, P., & Wolniak, R. (2016). Assessing the quality of corporate social responsibility reports: the case of reporting practices in selected European Union member states. *Quality & Quantity*, 50(1), 399-420.

²⁰ OECD Insights. Menselijk kapitaal: hoe kennis het leven van de mens bepaalt, OECD 2007 -

https://www.oecd-ilibrary.org/human-capital-summary-dutch_514qpl82s7hk.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fcomponent%2F9789264029095-sum-nl&mimeType=pdf.

kapitaal, door een gezondere leefomgeving en nieuwe economische kansen te creëren, wat tevens bijdraagt aan de veerkracht van een land.

3. Advies en aanbevelingen

Gezien onder andere de kleinschaligheid van Aruba en het feit dat deze weinig/bepaalde (natuurlijke en economische) hulpbronnen heeft, adviseert de Raad aan de regering om het investeren in menselijk kapitaal (in de kracht van de mens, als één van haar meest waardevolle bronnen) als prioriteit te stellen en dit in haar visie en beleid te integreren ter bevorderen van duurzame ontwikkeling op Aruba. De Raad vindt namelijk dat burgers actieve deelnemers moeten zijn van duurzame ontwikkeling, in die zin dat zij waardevolle kennis, ervaringen en oplossingen inbrengen. Hun betrokkenheid en 'empowerment' is hierdoor essentieel voor duurzame verandering op lange termijn.

Investeren in menselijk kapitaal als middel om duurzame ontwikkeling te bevorderen draagt namelijk bij aan verschillende SDG's waaronder economische groei, armoedebestrijding, gelijkheid en milieubescherming. Het 'empoweren' van mensen door hun vaardigheden en kennis bij te brengen is belangrijk, zodat zij uiteindelijk op de lange termijn veerkrachtig, adaptief, zelfredzaam en onafhankelijk worden. Door het aanmoedigen tot investering in educatie, training en zelfontwikkeling, worden mensen in staat gesteld om creatieve en innovatieve oplossingen te ontwikkelen, om voor zichzelf te zorgen en uitgerust te zijn om de complexe uitdagingen van vandaag en morgen aan te gaan en een duurzame toekomst op te bouwen. Investing in menselijk kapitaal kan hierdoor leiden tot meer duurzame welvaart en welzijn voor iedereen. Door effectief in menselijk kapitaal te investeren, zou Aruba als een gemeenschap, ondanks haar relatief weinig/bepaalde middelen (natuurlijk en economische hulpbronnen) naar de mening van de Raad, veel kunnen bereiken, voor wat betreft de realisering van de SDG's en dus duurzame ontwikkeling bevorderen. Menselijk kapitaal is hierdoor niet alleen essentieel maar ook transformatief.

Politieke wil en visie met een holistische benadering

Om de uitdagingen waarmee Aruba wordt geconfronteerd aan te pakken, de SDG's en dus duurzame ontwikkeling te verwezenlijken, is het volgens de Raad, van essentieel belang om de politieke wil te mobiliseren en samenwerking en partnerschappen tussen de regering, maatschappelijke organisaties, de particuliere/privé sector en andere belanghebbenden te bevorderen. De regering speelt namelijk een sleutelrol bij het vaststellen van beleid en regelgeving die duurzame ontwikkeling kunnen stimuleren.

Van belang hierbij is om te erkennen dat menselijk kapitaal slechts een aspect is van duurzame ontwikkeling en dat er bredere beleidsmaatregelen en strategieën nodig zijn om de SDG's te bereiken. Voor een effectieve ontwikkeling

en investering in menselijk kapitaal binnen de Arubaanse samenleving, is volgens de Raad, hierdoor een goed gefundeerde (lange termijn) visie met een breed draagvlak in de samenleving nodig. Een visie die samenwerking, coördinatie, afstemming alsook zelfvertrouwen dwars door de diverse domeinen en sectoren binnen de samenleving, bevordert en onderhoudt. De regering dient hierbij een katalyserende functie te hebben, voor wat betreft het aanmoedigen en faciliteren van investeringen in menselijk kapitaal, hetgeen belangrijk is voor economische groei en maatschappelijke vooruitgang.

Het bevorderen van duurzame ontwikkeling door middel van het investeren in menselijk kapitaal vereist namelijk een integrale en effectieve aanpak waarbij technologische, economische, sociale en culturele aspecten samenkomen in een inclusief proces waarbij de maatschappij als geheel een cruciale rol speelt. Duurzame ontwikkeling moet namelijk een participatief proces zijn waarbij alle actoren binnen de maatschappij actief betrokken worden. De Raad adviseert dan ook voor een holistische benadering waarbij lokale kennis, behoeften en ideeën leidend zijn. Door burgers, bedrijven en de overheid samen te betrekken, ontstaat er een gedeeld eigenaarschap en draagvlak. Alleen zo kan er een duurzame en gedragen transitie plaatsvinden.

Afstemming met lokale arbeidsmarkt

Investeren in menselijk kapitaal dient naar de mening van de Raad aangepast/afgestemd te worden en aan te sluiten op de behoeften van de samenleving en de economie, rekening houdend met name met de vraag en aanbod op de Arubaanse arbeidsmarkt. Het is namelijk van belang om te investeren in opleidingen en trainingen die aansluiten bij de behoeften van de lokale arbeidsmarkt, zodat werknemers beter uitgerust worden met relevante en/of specifieke vaardigheden, kennis en competenties die lokale bedrijven nodig hebben. Dit zal niet alleen de werkgelegenheid ten goede komen, maar ook de economische groei stimuleren.

Het aansluiten van menselijk kapitaal op de lokale arbeidsmarkt kan verder leiden tot een betere 'match' tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, waardoor werkloosheid kan worden verminderd en bedrijven beter in staat zijn om gekwalificeerd personeel aan te nemen. Wanneer investeringen in menselijk kapitaal goed aansluiten, kunnen werknemers zich ook meer thuis voelen in de lokale arbeidsmarkt, waardoor het behoud van talent bevorderd kan worden en "brain drain" voorkomen kan worden. Bovendien kan het investeren in menselijk kapitaal de concurrentiepositie van Aruba versterken en bijdragen aan een duurzame economische ontwikkeling.

Het is echter, volgens de Raad, essentieel dat de overheid, onderwijsinstellingen en bedrijven nauw samenwerken om de investeringen in menselijk kapitaal af te stemmen op de actuele en toekomstige behoeften van de lokale arbeidsmarkt. Dit leidt namelijk tot een beter opgeleide, productieve en duurzame beroepsbevolking.

Bovendien vindt de Raad dat de regering in de afstemming van het menselijk kapitaal op de lokale arbeidsmarkt rekening dient te houden met de ‘unused’ en/of onbenutte menselijk kapitaal en dit, dient te voorkomen en aan te pakken. Hiermee wordt bedoeld dat er bepaalde vaardigheden, kennis en potentieel aanwezig zijn bij mensen, maar dat deze niet volledig en/of optimaal worden benut of ingezet. Dit kan een push-factor vormen om elders (in het buitenland) betere perspectieven te zoeken, denk hierbij aan bijvoorbeeld ‘brain drain’²¹.

Zowel de regering, werkgevers als onderwijsinstellingen dienen, volgens de Raad, namelijk een sleutelrol spelen in het identificeren en benutten van onbenutte menselijk kapitaal. Dit kan onder andere door te investeren in andere sectoren anders dan in het toerisme, door het bevorderen van mobiliteit en doorgroeimogelijkheden en door het stimuleren van innovatie, diversiteit en inclusie. Door ‘unused’ menselijk kapitaal aan te pakken, kunnen “talenten” beter behoud worden en ingezet worden voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Aruba.

Investeren in kennis, vaardigheden en bekwaamheden (SDG 4²²)

Om in menselijk kapitaal te investeren dient de regering in eerste instantie ervoor te zorgen dat prioriteit wordt gegeven aan de geletterdheid van de Arubaanse bevolking en dat deze verbeterd/verhoogd wordt. Als gekeken wordt naar het opleidingsniveau volgens de cijfers van de ‘Labor Force Survey’ van 2017, namelijk een niet afgeronde basisschoolopleiding en/of een niet afgeronde basiscyclus van het voortgezet onderwijs (1e 2 leerjaren van mavo of EPB), die als ondergrens indicator gebruikt kan worden om mee te kunnen doen in het dagelijks leven en op het werk, betekent dit dat 29% van de potentiële beroepsbevolking (15+), die slechts over een basisopleiding of minder heeft genoten, als laaggeletterd beschouwd kan worden.²³

²¹ Zie ook: Van ‘Braindrain’ naar ‘Braingain’. SER-advies, juni 2017 - <https://www.ser.aw/pages/advies-van-braindrain-naar-braingain-juni-2017/>

²² Relevant hierbij zijn met name: SDG indicator 4.1.1, 4.1.2, 4.2.1, 4.2.1, 4.3.1, 4.4.1, 4.5.1, 4.6.1 en 4.7.1.
<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

²³ Laaggeletterdheid op Aruba. SER-advies, november 2022 - <https://www.ser.aw/pages/advies-laaggeletterdheid-op-aruba-november-2022/>

Hierdoor is het van essentieel belang om te blijven investeren in onderwijs, opleidingen, cursussen en trainingen om de adaptieve capaciteiten van individuen te verhogen en te versterken. Dit moet, volgens de Raad, echter bezien te worden in termen van 'life long learning', dus leren als een continu proces dat het hele leven doorgaat en waarbij de betrokkenheid en participatie van de maatschappij als geheel cruciaal is. Door levenslang leren te stimuleren kunnen mensen zich blijven ontwikkelen en ontplooiën en kunnen zij zich beter voorbereiden en/of aanpassen op de eisen van de arbeidsmarkt. Kennis, vaardigheden en bekwaamheden dienen, volgens de Raad, namelijk gedurende het hele leven ontwikkeld en bijgehouden/bijgespijkerd/geactualiseerd worden om individuen in staat te stellen om te gaan met en/of zich aan te passen aan economische en technologische veranderingen. Verder vindt de Raad dat het investeren in menselijk kapitaal thans van cruciaal belang is, vooral met de opkomst van kunstmatige intelligentie (AI). Terwijl AI steeds meer taken kan overnemen, is er nog steeds een groeiende behoefte aan menselijke vaardigheden zoals creativiteit, kritisch denken en emotionele intelligentie. Daarom is het essentieel om te blijven investeren in de ontwikkeling en training van de bevolking zodat een flexibele en veerkrachtige samenleving gecreëerd kan worden.

In het kader van het investeren in kennis, vaardigheden en bekwaamheden doet de Raad verder de volgende aanbevelingen:

- Investeren in toegankelijk en kwalitatief onderwijs:

De Raad vindt dat de regering ervoor dient te zorgen voor toegankelijk van kwalitatief onderwijs op alle niveaus, van kleuteronderwijs tot hoger onderwijs. Dit legt namelijk de basis voor de ontwikkeling van individuen en de samenleving als geheel. Het onderwijs moet van hoogwaardige kwaliteit zijn, met goed opgeleide docenten, passende leermiddelen en een modern curriculum. Van belang hierbij is dat scholen bovendien over de nodige en over voldoende financiële middelen, faciliteiten en materialen dienen te beschikken om kwalitatief onderwijs te kunnen bieden.

De Raad doet als aanbeveling aan de regering om ook ervoor te zorgen dat er vakgerichte (aanvullende) opleidingen, training- en scholingsprogramma's (dus ook volwassen- en tweede kans opleidingen) aangeboden worden die aansluiten op de behoeften op de arbeidsmarkt en toekomstige uitdagingen. Dit is namelijk, volgens de Raad, cruciaal om de vaardigheden van de individuen relevant te houden, werkgelegenheid te bevorderen en de inzetbaarheid, productiviteit en innovatiekracht van de bevolking te versterken.

De Raad is echter van mening dat de overheid (als rolmodel) het goede voorbeeld dient te geven en het menselijk kapitaal binnen de overheid op peil dient te houden, zodat zij hun rol als efficiënte en innovatieve publieke dienstverlener optimaal kan vervullen. Door structureel te investeren in toegankelijk en kwalitatief bijspijkerprogramma's binnen de overheid, waarbij ambtelijke functionarissen voortdurend bijgeschoold worden en hun vaardigheden vernieuwd worden, kunnen zij efficiënter en effectiever werken, waardoor dus hun prestatie en productiviteit verbeterd/verhoogd kan worden. Dit helpt onder andere om de kwaliteit, responsiviteit en klantgerichtheid van overheidsdiensten te versterken. Bovendien wordt hierdoor hun innovatiekracht versterkt en kunnen zij door dit soort programma's 'up to date' blijven met de technologische ontwikkelingen en zijn beter in staat om nieuwe technologieën en werkprocessen beter te omarmen en in te zetten.

- Versterken van de handhaving op de leerplicht:

Versterken van de handhaving op de leerplicht komt, volgens de Raad, op langere termijn ten goede van de kwaliteit en inzetbaarheid van het menselijk kapitaal in de economie en samenleving. De jaren van verplicht onderwijs zijn namelijk cruciaal voor de vorming van menselijk kapitaal, aangezien die ervoor zorgen dat mensen op een jonge leeftijd de nodige vaardigheden en kennis verwerven die hen in staat stellen voor het latere leven de kost te verdienen. De regering en scholen dienen hierdoor de leerplicht effectief te handhaven om een duidelijk signaal uit te zenden (bewustmaking) over het belang van onderwijs en scholing. Een effectieve handhaving van de leerplicht kan, volgens de Raad, bijdragen aan gelijke kansen en toegang tot onderwijs en kan ervoor zorgen dat meer kinderen en jongeren daadwerkelijk deelnemen aan het onderwijs, waardoor de leerplichtparticipatie en met name ook de geletterdheid van de Arubaanse bevolking hierdoor verhoogd kan worden. Bovendien kunnen door de leerplicht strikt te handhaven, vroegtijdige schooluitval en voortijdig schoolverlaten worden tegengegaan²⁴.

- Investeren in de ontwikkeling van de 21ste-eeuwse vaardigheden²⁵:

Om duurzame ontwikkeling te bevorderen, beveelt de Raad aan de regering om de 21ste-eeuwse vaardigheden te versterken door het implementeren van

²⁴ Zie ook: Drop-outs op Aruba. SER-advies, juli 2016 - <https://www.ser.aw/pages/drop-outs-op-aruba-juli-2016/>

²⁵ Zie ook: Essentiële vaardigheden voor de 21e eeuw: een 1ste verkenning. SER-advies, augustus 2019 - <https://www.ser.aw/pages/essentiele-vaardigheden-voor-de-21e-eeuw-een-1ste-verkenning-augustus-2019/>

gerichte (educatieve) programma's en initiatieven die gericht zijn op het cultiveren en integreren van deze vaardigheden.

In het kader van 'the future of work' wordt namelijk een verschuiving vereist naar vaardigheden die passen bij de snel veranderende arbeidsmarkt. De opkomst van technologie, zoals de kunstmatige intelligentie (AI) en automatisering vraagt om vaardigheden zoals kritisch denken, creativiteit, samenwerking, communicatie, digitale geletterdheid²⁶, probleemoplossend vermogen, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering en leiderschap in het onderwijscurriculum op alle niveaus en die aansluiten op de behoeften en eisen van de moderne arbeidsmarkt en op de actuele en toekomstige ontwikkelingen. Door deze vaardigheden te stimuleren, kan de regering ervoor zorgen dat de beroepsbevolking klaar gemaakt wordt voor de toekomstige arbeidsmarkt, waarin flexibiliteit, innovatie en maatschappelijke impact steeds belangrijker worden. De regering dient echter hierbij partnerschappen te stimuleren tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties om praktijkgerichte leer ervaringen te bevorderen die de 21ste-eeuwse vaardigheden verder versterken.

Verder dient de regering ook initiatieven te ondersteunen die gericht zijn op het stimuleren van ondernemerschap²⁷, creativiteit²⁸ en maatschappelijke betrokkenheid²⁹. Dit kan bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies voor startende ondernemers, het organiseren van trainingen en workshops gericht op ondernemersvaardigheden, en het faciliteren van netwerkevenementen om ondernemers met elkaar in contact te brengen. Daarnaast kan de regering investeren in programma's die creativiteit en innovatie stimuleren, zoals kunst- en cultuureducatie op scholen en ondersteuning voor culturele evenementen. Ook het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid kan worden gestimuleerd door het ondersteunen van vrijwilligerswerk, het organiseren van buurtinitiatieven en het faciliteren van samenwerking tussen maatschappelijke organisaties.

²⁶ Zie ook: Digitalisering van de samenleving. SER-advies, juni 2023 - <https://www.ser.aw/pages/advies-digitalisering-van-de-samenleving-juni-2023/>

²⁷ Zie ook: Verantwoord en duurzaam ondernemen op Aruba. SER-advies, juni 2024 - <https://www.ser.aw/pages/publicaties/>

²⁸ Zie ook: Het stimuleren van de culturele sector en creatieve industrie. SER-advies, december 2018 - <https://www.ser.aw/pages/het-stimuleren-van-de-culturele-sector-en-creatieve-industrie-december-2018/>

²⁹ Zie ook: Stimulering vrijwilligerswerk ten behoeve van het vergroten sociaal kapitaal. SER-advies, maart 2020 - <https://www.ser.aw/pages/stimulering-vrijwilligerswerk-ten-behoeve-van-het-vergroten-sociaal-kapitaal-maart-2020/>

- Aanmoedigen van investeringen vanuit werkgevers en organisaties:

Aangezien de Raad van mening is dat duurzame ontwikkeling een kwestie is die iedereen aangaat, vindt de Raad dat, naast de overheid zelf als rolmodel, met name werkgevers en organisaties in dit proces ook een actieve rol dienen te spelen. De Raad doet hierbij als aanbeveling dat de regering, door het opzetten van voorlichtingscampagnes, werkgevers en organisaties (meer) bewust dient te maken van de voordelen die het investeren in (bij- en/of om) scholing en loopbaanontwikkeling met zich meebrengt. Verder dient de regering stimuleringsregelingen te introduceren (in de vorm van bijvoorbeeld fiscale voordelen) die werkgevers en organisaties aanmoedigen om te investeren in opleidingen, trainingen en andere vormen van persoonlijke ontwikkeling voor hun werknemers. Daarnaast dient de regering ook een actieve rol te spelen in het faciliteren van samenwerking tussen werkgevers en organisaties en onderwijsinstellingen om, ten behoeve van de behoeften op de arbeidsmarkt, gezamenlijk programma's op te zetten die hierop aansluiten. Ook het bevorderen van een flexibele arbeidsmarkt en het stimuleren van ondernemerschap kunnen bijdragen aan het investeren in menselijk kapitaal. Door deze maatregelen te nemen, kan de regering individuen stimuleren om in zichzelf te investeren en zo de kwaliteit van de arbeidskrachten te verhogen.

Door te investeren in menselijk kapitaal kunnen werknemers hun vaardigheden en kennis ontwikkelen, wat uiteindelijk kan leiden tot een productievere en competitievere arbeidskracht. Dit kan een positieve invloed hebben op de economie door het creëren van meer werkgelegenheid, hogere productiviteit en een verhoogde economische groei.

Investeren in de gezondheid(szorg) (SDG 3³⁰)³¹

Om duurzame ontwikkeling te kunnen bevorderen kan de regering ook investeren in de gezondheid(szorg) van de Arubaanse bevolking. Door middel van gerichte beleidsinterventies en/of maatregelen kan de regering de gezondheid van individuen verbeteren, wat op zijn beurt de productiviteit, het welzijn en de economische groei ten goede komt.

In het kader hiervan doet de Raad de volgende aanbevelingen:

³⁰ Relevant hierbij zijn met name: SDG indicator 3.4.1, 3.4.2 en 3.8.1.

<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

³¹ Zie ook: Het creëren van een mentale gezonde samenleving: een taak van ons allemaal. SER-advies, december 2023 - <https://www.ser.aw/pages/advies-het-creeren-van-een-mentale-gezonde-samenleving-een-taak-van-ons-allemaal-december-2023/>

& Obesitasproblematiek op Aruba. SER-advies, december 2023 - <https://www.ser.aw/pages/advies-obesitasproblematiek-op-aruba-december-2023/>

- Investeren in preventie en gezondheidsprogramma's:

De Raad vindt dat de regering een cruciale rol dient te spelen in het waarborgen van de gezondheid en het welzijn van de Arubaanse bevolking aangezien een gezondere bevolking bijdragen aan een veerkrachtige samenleving. De regering dient hierdoor ervoor te zorgen om met preventieprogramma's te komen die gericht zijn op het voorkomen van ziekten door vroege opsporing en behandeling van gezondheidsproblemen, het stimuleren van gezondheidseducatie en het bevorderen van een gezonde leefstijl, zoals gezonde voeding, lichaamsbeweging, stressmanagement en emotionele stabiliteit. Door te investeren in gezondheidszorg, voeding en welzijn kunnen mensen langer en productiever bijdragen aan de gemeenschap.

- Investeren in toegankelijk en kwalitatief gezondheidszorg:

Allereerst beveelt de Raad aan om te investeren in de toegankelijkheid tot gezondheidszorg voor alle burgers, ongeacht hun sociaaleconomische achtergrond. Dit kan bijvoorbeeld door deze betaalbaar te maken, door de dekking van de algemene ziektekostenverzekering (AZV) uit te breiden, door het versterken van de eerstelijnszorg en door te investeren in de capaciteit en infrastructuur van de gezondheidszorg. Voor wat betreft de kwaliteit hiervan, wordt door de Raad aanbevolen om duidelijke richtlijnen en protocollen in het kader van medische procedures op te stellen, het stimuleren van innovatie in de gezondheidssector en het waarborgen van transparantie en verantwoording in de zorgverlening. Daarnaast is het van belang om te investeren in de opleiding en training van zorgprofessionals en het moderniseren van medische faciliteiten, zodat zij over de juiste kennis en vaardigheden beschikken om hoogwaardige zorg te kunnen leveren.

Door te investeren in menselijk kapitaal in de vorm van preventieve zorg, toegankelijkheid, medische voorzieningen en gezondheidsprogramma's, kan de algehele gezondheid en levenskwaliteit van de bevolking verbeterd worden. Dit kan leiden tot een hogere arbeidsproductiviteit, vermindering van ziekteverzuim en lagere zorgkosten op de lange termijn. Bovendien kan een gezondere bevolking bijdragen aan een veerkrachtige economie en een grotere economische groei. Het is daarom van belang om te blijven investeren in gezondheid om duurzame economische ontwikkeling te bevorderen.

Creëren van gelijke kansen (SDG 5³² & 10³³)³⁴

Om duurzame ontwikkeling te kunnen bevorderen dient de regering een omgeving te scheppen waarin iedereen de mogelijkheid heeft om zijn of haar volledige menselijke potentieel te kunnen ontwikkelen en te ontplooiën om zo bij te kunnen dragen aan een samenleving die gedijt op diversiteit en gelijkheid. Dit betekent het wegnemen van barrières die de toegang tot onderwijs, werkgelegenheid, gezondheidszorg en andere essentiële diensten belemmeren. Bovendien moet er aandacht zijn voor het beschermen van de rechten van minderheden en kwetsbare groepen, zodat zij volledig kunnen deelnemen aan en profiteren van de ontwikkeling van ons land alsook hun potentie voor de maatschappelijke ontwikkeling ter beschikking stellen. Door te streven naar inclusiviteit en rechtvaardigheid kan er een solide basis gelegd worden voor duurzame groei en welvaart, waarbij niemand achterblijft. Dit vereist een actieve inzet van de overheid, het bedrijfsleven en de samenleving als geheel om gelijke kansen te waarborgen en te streven naar een rechtvaardige en inclusieve maatschappij.

Door gelijke kansen te bevorderen, kunnen alle individuen (ongeacht hun achtergrond en/of afkomst) hun talenten en volledige potentieel benutten. Dit kan leiden tot een betere benutting van het volledige menselijk kapitaal, wat de productiviteit en innovatiekracht van de economie ten goede komt. Daarnaast kan door het creëren van gelijke kansen de arbeidsparticipatie vergroot worden. Dit kan namelijk de beschikbaarheid van arbeidskrachten vergroten en de tekorten op de arbeidsmarkt verminderen, wat de economische groei stimuleert. Bovendien kan het creëren van gelijke kansen de (sociale) ongelijkheid verminderen en de sociale cohesie en sociale mobiliteit bevorderen, wat gunstig is voor een stabiele en duurzame economische groei.

Investeren in technologie en innovatie (SDG 9³⁵)

Door te investeren in technologie en innovatie kunnen duurzame oplossingen op het gebied van bijvoorbeeld hernieuwbare energie, energieopslag, slimme netwerken en duurzame mobiliteit ontwikkeld worden, waardoor een duurzamere toekomst gecreëerd kan worden voor komende generaties. Het is daarom, volgens

³² Relevant hierbij zijn met name: SDG indicator 5.1.1, 5.5.1, 5.5.2, 5.b.1 en 5.c.1
<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

³³ Relevant hierbij zijn met name: SDG indicator 10.2.1, 10.3.1, 10.4.1 en 10.4.2.
<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

³⁴ Zie ook: Genderquotum als alternatief voor Vrouwenquotum. SER-advies, November 2020 -

<https://www.ser.aw/pages/genderquotum-als-alternatief-voor-vrouwenquotum-nov-2020/>

& Stimulering en activering van de arbeidsparticipatie van personen met een beperking. SER-advies, juni 2017 - <https://www.ser.aw/pages/stimulering-en-activering-van-de-arbeidsparticipatie-van-personen-met-een-beperking-juni-2017/>

³⁵ Relevant hierbij zijn met name: SDG indicator 9.5.1, 9.5.2, 9.a.1, 9.b.1 en 9.c.1.
<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

de Raad, van groot belang dat de regering technologische innovatie bevordert en deze benut. De Raad doet hierdoor als aanbeveling om onderzoek en ontwikkeling op het gebied van technologie te stimuleren door middel van bijvoorbeeld subsidies en belastingvoordelen voor bedrijven, door samenwerkingsverbanden tussen universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven te stimuleren, maar ook door 'start-ups' en innovatie ondernemingen te ondersteunen. Daarnaast dient de regering te investeren in STEM-onderwijs (wetenschap, technologie, engineering, wiskunde) op alle onderwijsniveaus, digitale geletterdheid³⁶ in de samenleving bevorderen en ervoor zorgen dat er om- en bijscholingsprogramma's aangeboden worden die gericht zijn op het aanleren van technologische en digitale vaardigheden en competenties. Tot slot dient de regering te investeren of investering te bevorderen in infrastructuur voor digitale connectiviteit om technologische innovatie te ondersteunen en te stimuleren. Door te investeren in technologische vooruitgang en innovatieve oplossingen, kan de regering de productiviteit verhogen, nieuwe markten creëren en efficiënter gebruik maken van hulpbronnen, hetgeen tot economische groei en concurrentievoordeel op de lange termijn kan leiden. Bovendien kan het investeren in technologie en innovatie bijdragen aan het creëren van hoogwaardige banen en het aantrekken van talent, wat essentieel is voor een bloeiende (kennis)economie.

Dit onderhavig advies, laat zien dat het investeren in menselijk kapitaal, zoals het ontwikkelen van vaardigheden, het bevorderen van gezondheid, het streven naar gelijkheid en het stimuleren van innovatie, een cruciale rol speelt bij het bewerkstellingen van een duurzame ontwikkeling middels het behalen van verschillende SDG's. Tegelijkertijd zijn de SDG's onderling afhankelijk en versterken ze elkaar, waardoor ze de noodzaak van investeringen in menselijk kapitaal benadrukken. Hierdoor hebben investeringen in menselijk kapitaal op één gebied vaak positieve spillover effecten op andere SDG's, waardoor de SDG's effectiever kunnen worden bereikt. En andersom, door het nastreven van de SDG's, worden investeringen in menselijk kapitaal ondersteund en versterkt.

Voorname wederzijdse versterking is, volgens de Raad, van essentieel belang voor het bereiken van duurzame en inclusieve ontwikkeling. Naar aanleiding hiervan adviseert de Raad dat de regering deze synergie tussen menselijk kapitaal en de SDG's dient te erkennen en te benutten om gerichte investeringen hieromtrent te kunnen doen en/of te bevorderen. Dit waardevolle perspectief dient dus bij het ontwikkelen van geïntegreerde beleidsstrategieën voor

³⁶ Zie ook: Digitalisering van de samenleving. SER-advies, juni 2023 - <https://www.ser.aw/pages/advies-digitalisering-van-de-samenleving-juni-2023/>

duurzame ontwikkeling meegenomen te worden om zo de transformatieve kracht van menselijk kapitaal ten volle te benutten voor een duurzame toekomst.

Oranjestad, 2 juli 2024

Dhr. Tristan Every
Voorzitter
Sociaal Economische Raad

Dhr. drs. Felix R.E. Bijlhout
Algemeen Secretaris
Sociaal Economische Raad

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956